

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2016. március 17.
(OR. en)

7195/16

IND 55
COMER 28
STIS 2
WTO 64
COMPET 132
EMPL 101
ENER 90
ENV 171

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Jordi AYET PUIGARNAU igazgató
Az átvétel dátuma:	2016. március 17.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2016) 155 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE Acélipar: a fenntartható foglalkoztatás és növekedés megőrzése Európában

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2016) 155 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2016) 155 final

Brüsszel, 2016.3.16.
COM(2016) 155 final

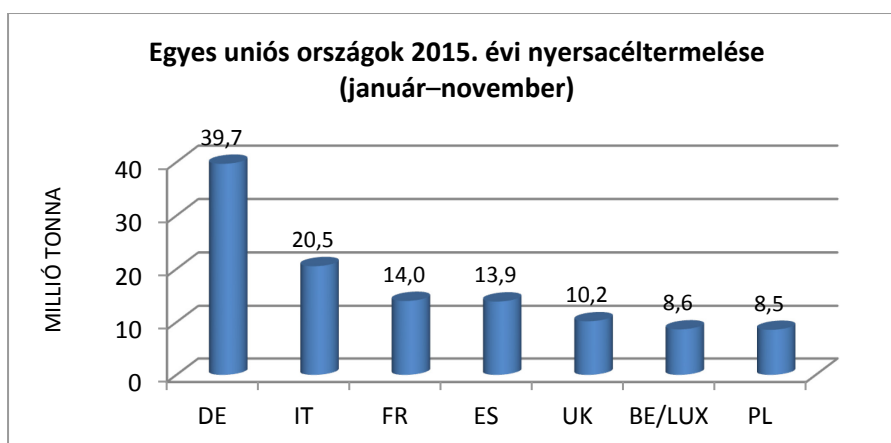
**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK, A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÉS AZ EURÓPAI BERUHÁZÁSI
BANKNAK**

Acélipar: a fenntartható foglalkoztatás és növekedés megőrzése Európában

1. AZ EURÓPAI ACÉLIPAR ÉS FŐBB KIHÍVÁSAI

Az erős ipari háttér alapvető jelentőségű Európa gazdasági növekedése, a fenntartható foglalkoztatás megőrzése, valamint a globális piacokon való versenyképes fellépésünk szempontjából.

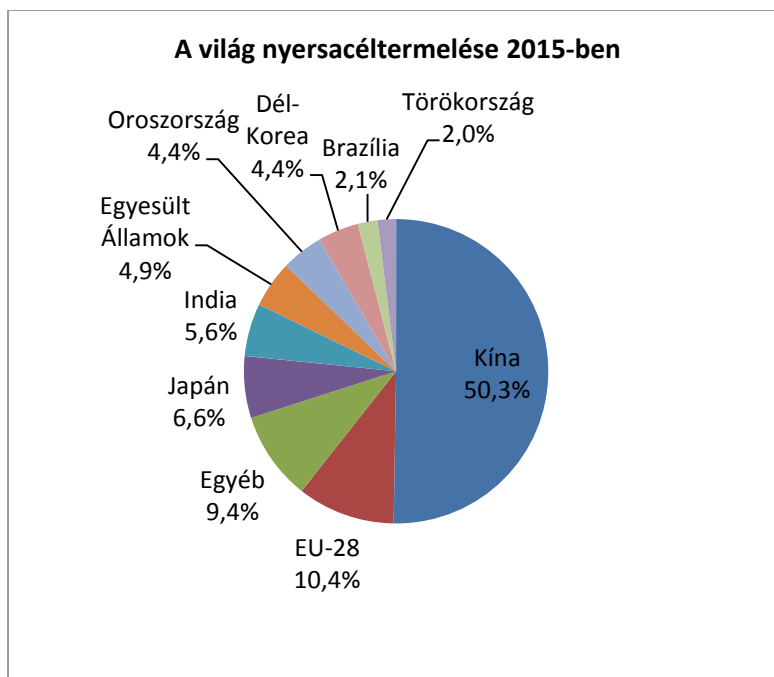
Egy erőteljes acélágazat számos ipari értéklánc számára szolgál alapként. Európában az acélágazat árbevétele éves szinten 166 milliárd EUR¹, hozzájárulása az uniós GDP-hez pedig 1,3 %. 2015-ben az ágazat közvetlen módon 328 000 munkahelyet, közvetetten pedig még ennél is több álláshelyet biztosított. Az európai acélágazatra a kivételes kutatási-fejlesztési hálózatra épült, korszerű, energia- és szén-dioxid-hatékony üzemek jellemzőek, amelyek a világpiacra termelnek magas hozzáadott értéket képviselő vagy réspiaci termékeket. Az Európai Unió évente átlagosan 170 millió tonna nyersacélt állít elő, és ezzel Kína mögött a világ második számú acélgyártója. Az európai acélipar továbbra is vezető szerepet tölt be a magas technológiai színvonalat képviselő speciális termékek szegmensében.

Komoly potenciálja ellenére Európa versenyhelyezete a globális acélpiacon az utóbbi néhány évben romlott. Jóllehet a globális kereslet a gazdasági és pénzügyi válság nyomán élénk maradt, 2014 óta a kínai gazdaság, illetve más feltörekvő gazdaságok lassulása kedvezőtlen hatást gyakorolt a globális acélkeresletre. A szabad termelési kapacitás ráadásul egyes harmadik országokban – különösképpen Kínában – drámai módon megnőtt. A becslések szerint egyedül Kínában mintegy 350 millió tonna², vagyis az Unió éves termelésének közel kétszeresét kitevő kapacitásfelesleg áll rendelkezésre.

¹ 2014.

² Az OECD (2015) kapacitásadatai és a tényleges acélgyártás közötti különbség (Acélipari Világszövetség, 2015).

Az acéltúltermelés következtében a közelmúltban drasztikusan megugrott a kivitel, ami destabilizálta a globális acélpiacokat, és világszerte leszorította az acélárakat. Az Európai Unióba irányuló kínai acélimport az elmúlt három évben jelentős növekedést mutatott, és egyes acéltermékek piaci árai a volumennövekedés nyomán akár 40 %-ot is zuhantak. Egyes harmadik országok válaszlépésként kereskedelmi korlátozásokat vezettek be, illetve a kereskedelmi akadályok egyéb formáinak alkalmazása mellett döntöttek. A kapacitásfelesleg ráadásul a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok soha nem látott mértékű, az egyenlő versenyfeltételeket globális szinten torzító térnyeréséhez vezetett. E kereskedelmi gyakorlatok következtében a globális kapacitásfelesleg terhe aránytalan mértékben az európai gyártókra, illetve munkavállalókra hárulhat. A Bizottságnak pusztán 2015-ben és 2016 elején tíz új vizsgálatot kellett indítania acéllal kapcsolatos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok miatt.

Ezeket a körülményeket egy sor további hosszú távú kihívás súlyosbítja, amelyek határozott válaszlépést tesznek szükségessé európai szinten ahhoz, hogy az acéliparnak lehetősége legyen az alkalmazkodásra, az innovációra, valamint arra, hogy kiaknázza a minőségben, a csúcstechnológiákban és a magasan képzett munkaerőben rejlő potenciálját. Az iparág, a tagállamok és az uniós intézmények részéről átfogó válaszra van szükség.

2. VÁLASZ A KIHÍVÁSOKRA

E fejleményekre válaszul rövid és hosszú távú intézkedésekre egyaránt szükség van. Történtek ugyan már lépések, de ahhoz, hogy a különféle kihívásokra megfelelő és gyorsabb megoldásokat kínáló válaszokat lehessen adni, folyamatos és fokozott közös erőfeszítésekre van szükség. A rendelkezésre álló eszközöket európai és nemzeti szinten egyaránt a lehető legjobban ki kell használni az ágazat tehermentesítésére, illetve korszerűsítésének támogatására.

Az acélipar európai helyzetének kérdése előkelő helyet foglal el a Bizottság programjában. A Bizottság ebből adódóan 2016 februárjában magas szintű konferenciát rendezett az

energiaigényes iparágakról, hogy áttekintse a fennálló helyzet kapcsán hozott intézkedéseket, ideértve az acéliparra vonatkozó 2013. évi cselekvési terv³ végrehajtását is. A témát 2015 novemberében és 2016 februárjában megvitatták a Versenyképességi Tanáccsal, valamint 2015 decemberében az ipari fémek fenntartható európai iparának fejlesztéséről szóló állásfoglalás⁴ kapcsán az Európai Parlamenttel is. Az energiaigényes iparágakkal foglalkozó magas szintű munkacsoport vitafórumként szolgál az érintett érdekelt felek teljes köre számára.

A Bizottság jelenleg olyan intézkedések végrehajtásával és megerősítésével foglalkozik, amelyek hathatósan közreműködnek az iparág azonnali tehermentesítésében, illetve az egyenlő versenyfeltételek újbóli megteremtésében. Ahhoz azonban, hogy további eredmények szülessenek, közös erőfeszítésekre van szükség. Pusztán rövid távú intézkedésekkel nem lehet hosszú távon szavatolni az acélágazathoz hasonló energiaigényes iparágak versenyképességét és fenntarthatóságát. Ezen iparágak jövőjének záloga abban rejlik, hogy képesek-e elkötelezni magukat a korszerűsítés és az innovációk alkalmazása mellett. Az elmúlt időszak erőfeszítései eredményesek voltak, hiszen az uniós acélipar dinamikusabbá, innovatívabbá és ügyfélközpontúbbá vált. Amennyiben a jelen kihívásaira megoldásokkal kívánunk szolgálni, támogatni és fokozni kell ezeket az erőfeszítéseket.

Az Európai Unió és tagállamai beruházás-ösztönzéssel, valamint kedvező üzleti környezet kialakításával segíthetik az acélipart és a többi energiaigényes iparágat. Amellett, hogy a Bizottság kiemelt jelentőséget tulajdonít a foglalkoztatásnak és növekedésnek, e célkitűzés eléréséhez az olyan stratégiai kezdeményezések, mint például az európai beruházási terv és a tőkepiaci unió, az egységes piaci stratégia, a digitális egységes piaci stratégia, az energiaunió vagy éppen a körforgásos gazdaság is hozzájárulnak. Emellett több európai finanszírozási eszköz is szerepet játszhat a szükséges reformok végrehajtásában, valamint az ipari fémek iparágának immár elkerülhetetlenné vált átalakítása nyomán jelentkező problémák mérséklésében. Ezen eszközöket a lehető legteljesebb mértékben és gyorsított ütemben kell felhasználni.

A. EREDMÉNYES ÉS FELELŐSSÉGTELJES KERESKEDELEMPOLITIKA

Közös szerepvállalás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelem megerősítésére

A Bizottság rekordszámú piacvédelmi intézkedést hoz a dömping európai acélipart sújtó káros hatásainak semlegesítésére. A bizottsági törekvések tagállamok általi támogatása esetén azonban intézkedéseink hatékonysága és eredményessége jelentősen növelhető, javítható lenne, és az eredmény is rövidebb időtávon jelentkezne.

A piacvédelem megerősítését szolgáló jelenlegi erőfeszítések

³ COM(2013) 0407.

⁴ P8_TA(2015)0460/ A8-0309/2015.

Az acéltermékek kapcsán bevezetett piacvédelmi intézkedések száma immár eléri a 37-et, melyek közül 16 intézkedés vonatkozik a Kínából származó behozatalra. Az intézkedések elfogadása felgyorsult: 2014-ben öt, 2015-ben pedig hét intézkedés került bevezetésre. A Bizottság további eszközöket mozgósít, így most már például a károkozás veszélye esetén is indít vizsgálatokat. A Bizottság egyébiránt arról is gondoskodik, hogy az iparágat már jóval az átmeneti intézkedések bevezetése előtt ténylegesen tehermentesítse, ami a behozatal átmeneti intézkedéseket megelőző nyilvántartásba vételével kivitelezhető. Ennek jóvoltából a Bizottságnak – a vonatkozó jogi feltételek teljesülése esetén – lehetősége nyílik arra, hogy az átmeneti intézkedések elfogadása előtt három hónappal visszamenőlegesen végleges dömpingellenes vámokat alkalmazzon.

A folyamat felgyorsítását szolgáló további erőfeszítések

A Bizottság késedelem nélkül ki fogja használni a rendelkezésre álló lehetőségeket arra, hogy még inkább felgyorsítsa az átmeneti intézkedések elfogadását. Például: bár a jelenlegi gyakorlat az, hogy az átmeneti intézkedések elfogadása előtt a tagállamokkal a bizottság keretein belül konzultálnak, lehetőség van az írásbeli konzultáció fokozottabb igénybevételére is. Átmeneti intézkedések – rendkívül sürgős esetekben – akár a tagállamok tájékoztatását követően is bevezethetők. A Bizottság folytatni fogja belső eljárásainak optimalizálását, szigorúbb megközelítést fog alkalmazni a kitöltött kérdőívek benyújtási határidejének meghosszabbítására irányuló kérelmek esetében, és amennyiben lehetséges, blokkokba rendezéssel racionalizálja a meghallgatásokat. Ennek jóvoltából a teljes eljárást legalább egy hónappal le lehetne rövidíteni.

A piacvédelmi eszközök korszerűsítése

- Ahhoz, hogy az uniós fellépés hatékonyabb és eredményesebb legyen, korszerűsíteni kell piacvédelmi eszközeinket. A Bizottság három éve e célból már előterjesztett egy átfogó csomagot⁵. Az Európai Parlament első olvasatban elfogadta a jelentést, a tagállamok azonban mind ez idáig meggátolták, hogy ez ügyben előrelépés történjen a Tanácsban. Elérkezett az idő, hogy a szavakat tettek kövessék, és mihamarabb elfogadásra kerüljön a korszerűsítést célzó csomag.
- A közelmúlt tapasztalatai ráadásul azt mutatják, hogy az intézményközi vitára és a legfrissebb fejleményekre tekintettel további reformok bevezetését is mérlegelni kell: így például az alacsonyabb vám szabályának kiiktatása háttérben meghúzódó logikát az acélágazatra, illetve általánosabb jelleggel azon helyzetekre is alkalmazni kellene, amelyek esetében az exportáló ország piacát jelentős torzulások jellemzik. Ezen

⁵ Más joghatóságokhoz képest az uniós piacvédelmi eszközök esetében alapelv, hogy a folyamatba a vizsgálat kulcsfontosságú szakaszainál bevonják a tagállamokat. A Bizottság az alacsonyabb vám szabályának alkalmazásához köteles – egyebek mellett – az uniós érdekre vonatkozó vizsgálat esetében teljes körű elemzést, valamint részletes kárszámításokat végezni. Az alacsonyabb vám szabálya értelmében a dömpingellenes vám szintjét a dömpingkülönbség vagy a kárkülönbség szintjén kell meghatározni, attól függően, hogy melyik az alacsonyabb, ami következésképp alacsonyabb vámokat eredményez. E szabály alkalmazása az uniós dömpingellenes jogszabályok értelmében kötelező, a WTO-szabályok szerint viszont pusztán ajánlott. Az Európai Unió helyzetéhez hasonló viszonyokkal szembesülő kereskedelmi partnerek nem alkalmazzák az alacsonyabb vám szabályát.

túlmenően a kárkülönbözet kiszámítását illetően célszerű lenne pontosabban meghatározni a célprofitot, hogy ezáltal szavatolni lehessen a kár megfelelő megszüntetését.

- További, az alaprendeletek módosítását feltételező lépéseket lehet, illetve kell tenni⁶. Nevezetesen: módosítani kell az olyan közbenső határidőket, mint amilyenek például az érdekelt felek körében végzett mintavételre vagy a lényeges tények és szempontok nyilvánosságra hozatalának felek általi észrevételezésére állnak rendelkezésre. Ezenkívül jelentős mértékben egyszerűsíteni kell a tagállamokkal folytatott konzultációs folyamatot. Ennek jóvoltából a teljes eljárást akár két hónappal⁷ is le lehetne rövidíteni.
- A Bizottság a társjogalkotók mielőbbi együttműködését kéri, és egyúttal jelzi, hogy készen áll arra, hogy rövid időn belül előterjessze az említett további reformjavaslatokat.

Tekintettel a kialakult helyzetre, valamint a szóban forgó kérdés súlyára, a Bizottság javaslatot fog tenni az acéltermékekre irányuló előzetes felügyeleti rendszer kialakítására. Uniós védintézkedésként alkalmazhatók előzetes felügyeleti intézkedések, és ezek alapjául egy automatikus importengedélyezési rendszer szolgál. Bevezetésükre olyan esetekben kerülhet sor, amikor a behozatali tendenciák azt a veszélyt hordozzák magukban, hogy kárt okoznak az uniós gyártóknak.

Végezetül: a folyamatban lévő nyilvános konzultáció keretében az érdekelt felek is véleményt nyilváníthatnak az Európai Unió piacvédelmi rendszerének egyes elemei kapcsán: minthogy a Kína WTO-hoz való csatlakozásáról szóló jegyzőkönyv bizonyos rendelkezései a közeljövőben hatályukat veszítik, a Bizottság jelenleg elemzi, hogy az Európai Uniónak a 2016 decemberét követő időszakra vonatkozóan meg kell-e változtatnia – és ha igen, akkor milyen módon – az elbánást, amelyben Kínát a dömpingellenes vizsgálatok keretében részesíti. Az e kérdéskör kapcsán képviselendő álláspontjának kialakítása előtt a Bizottság részletes hatásvizsgálatot végez, továbbá konzultációt folytat az érdekelt felekkel. A hatásvizsgálat körültekintően elemezni fogja a Kínával szemben alkalmazott elbánás esetleges módosítása nyomán jelentkező lehetséges gazdasági és szociális hatásokat, kiemelt figyelmet szentelve a foglalkoztatás kérdésének, illetve számításba véve a tagállamok közötti különbségeket. A 2016 februárjában indított konzultáció célja, hogy kikérje az érdekeltek véleményét a Bizottság által azonosított alternatívákról. A Bizottság számára egyértelmű, hogy e tárgyban hosszabb átmeneti időszakok, illetve a hatásokat tartósan mérséklő intézkedések bevezetése nélkül nem születhet döntés.

⁶ Összhangban a minőségi jogalkotásra vonatkozó bizottsági iránymutatással, SWD(2015) 111.

⁷ Ennek elérése révén az Unió – a nagyobb terhet jelentő és összetettebb jogi kerete ellenére – közel olyan gyorsasággal vezethetne be piacvédelmi intézkedéseket, mint más joghatóságok. Ez azonban kizárólag a tagállamok és az iparág tevőleges támogatásával valósítható meg.

A globális kapacitásfelesleg háttérében meghúzódó okok kezelése

A Bizottság a globális kapacitásfelesleg következményeinek mérséklését szolgáló intézkedéseken túlmenően a probléma mögöttes okait is kezeli legfontosabb partnerinkkel. Globális probléma globális megoldást kíván.

A Bizottság több fórumon is együttműködést folytat legfontosabb partnereivel annak érdekében, hogy globális szinten ismét egyenlő versenyfeltételek érvényesüljenek:

- Ami a bilaterális kapcsolatokat illeti, a Bizottság Kínával, Japánnal, Indiával, Oroszországgal, Törökországgal és az Amerikai Egyesült Államokkal alakított ki acéllal foglalkozó kapcsolattartó csoportüléseket. Japánnal és Kínával az acéllal foglalkozó kapcsolattartó csoportülésekre 2016. március 8-án és 10-én került sor, mely alkalmakkor a Bizottság külön kitért a kapacitásfelesleggel összefüggő problémákra. Néhány fő acélkereskedelmi partnerünkkel – különösképpen Kínával – a Bizottság a jövőben intenzívebb és több ülést fog tartani.
- Ami a multilaterális kapcsolatokat illeti, a Bizottság tevőleges szerepet játszik az OECD acélbizottságában. Az Európai Unió és a hasonló országok által a többletkapacitást – különösképpen a kínai többletkapacitást – illetően a legutóbbi ülésen kifejtett aggodalmak nyomán a bizottság úgy döntött, hogy magas szintű szimpóziumot szervez arról, hogy a kapacitásfelesleg miként csökkenthető strukturális kiigazítások révén.
- A Kereskedelmi Világszervezetben az Európai Unió fel fogja hívni Kína figyelmét, hogy teljesítenie kell az átláthatóság, valamint a támogatások bejelentése kapcsán fennálló WTO-kötelezettségeit. E kérdést a Bizottság a Kereskedelmi Világszervezet Kínára vonatkozó, 2016. júniusi szakértői-kereskedelempolitikai felülvizsgálata alkalmával is fel fogja vetni. A Bizottság jelenleg tanulmányozza a Kínában működő – többek között az acéliparra irányuló – támogatási programokat. A kapacitásfelesleg problémájának megoldása érdekében a Bizottság valamennyi rendelkezésére álló releváns eszközt igénybe fog venni, és emellett a kérdést a G20-csoporton belül is fel fogja vetni.
- A harmadik országokat a Bizottság olyan megfelelő szakpolitikai intézkedések alkalmazására ösztönzi, amelyek figyelembe veszik a piac jelenlegi igényeit. A Bizottság – szorosan figyelemmel kísérve a Kereskedelmi Világszervezetben bejelentett támogatásokat – tárgyalásokat folytat az állami tulajdonban lévő vállalkozások magatartásának és a támogatások szabadkereskedelmi megállapodások keretében történő szabályozásáról. Ezzel összefüggésben a Bizottság a Kínával kötendő beruházási megállapodásról folyó tárgyalásokon is szigorúbb keret kialakítására törekszik a támogatások és az állami tulajdonban lévő vállalkozások tekintetében. Az acélipar, valamint a többi energiaigényes iparág szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a törekvés, miszerint tárgyalásokat kell folytatni annak érdekében, hogy minden egyes kereskedelmi megállapodás tartalmazzon külön az energiával és nyersanyagokkal foglalkozó fejezetet.

B. AKTUÁLIS BERUHÁZÁSOK EGY KORSZERŰSÍTETT ÉS FENNTARTHATÓ ACÉLIPARBA

A jövő megoldásait és a holnap technológiáját célzó beruházások egy versenyképesebb iparágért

Az acélipar hosszú távú kihívásokkal néz szembe, és ezek áttörést jelentő technológiákra irányuló folyamatos beruházásokat tesznek szükségessé. A beruházások megkönnyítésével, valamint az innováció-fejlesztés és -hasznosítás előmozdításával számos uniós alap segíti az acélipart modernizációs pályáján. E lehetőségeket a lehető legteljesebb mértékben ki kell aknázni.

A Bizottság arra törekszik, hogy az elérhető finanszírozási lehetőségek hatékonyan szolgálják az iparágat korszerűsítési törekvéseinek megvalósításában:

- Az Európai Stratégiai Beruházási Alap⁸ innovatív projektek magasabb finanszírozási kockázatainak fedezésével az acéliparon belüli innovációhoz is hozzájárul. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap piaci hiányosságok vagy nem megfelelő beruházási helyzetek kezelésére irányuló konkrét projektekhez nyújt rugalmas támogatást. Emellett a projektgazdák a beruházási folyamat során az Európai Beruházási Tanácsadó Platform támogatását is igénybe vehetik a projektminőség javítása, illetve forrásbevonás céljából. Az üzleti projektek ezenkívül láthatóbbá válhatnak a beruházók számára azáltal, hogy megjelennek a Beruházási Projektek Európai Portálján. Az Európai Stratégiai Beruházási Alapból nyújtott első, 100 millió EUR összegű EBB-hitel egy közepes méretű olaszországi acélgyártót már jelenleg is segíti abban, hogy újabb beruházókat vonjon be. A beruházás teljes összege várhatóan el fogja érni a 227 millió EUR-t, amelynek köszönhetően a vállalatnak lehetősége nyílik majd arra, hogy korszerűsítse és optimalizálja termékeit, folyamatait és környezeti teljesítményét, illetve hogy saját területén továbbra is vezető szerepet töltsön be. A Tanácsadó Platformmal immár további ipari szereplők is felvették a kapcsolatot. Mások jelenleg ezen új eszközök nyújtotta lehetőségekkel élhetnek.
- Az Európai Stratégiai Beruházási Alap nyújtotta lehetőségek kiegészítik a többi uniós alapot, és optimális esetben azokkal összekapcsolhatók és összekapcsolandók, így például a Horizont 2020-szal és a strukturális alapokkal. Az európai strukturális és beruházási alapokból 44 milliárd EUR-t fognak elkülöníteni az intelligens szakosodást célzó kutatási és innovációs stratégiákban meghatározott prioritásokra. Acéliparuk korszerűsítésének támogatását cseh köztársaságbeli, szlovákiai, spanyolországi, finnországi és svédországi régiók jelölték meg prioritásként. Az acéliparral összefüggő prioritásokat meghatározó régiók közötti együttműködéssel lehetőség nyílik a szakpolitikákról és az új technológiákról szerzett tapasztalatok megosztására. A Bizottság által 2015 októberében létrehozott integrált stratégiai energiatechnológiai terv – egyebek között a pénzügyi támogatás és szabályozási intézkedések

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2015. június 25-i (EU) 2015/1017 rendelete az Európai Stratégiai Beruházási Alapról, az Európai Beruházási Tanácsadó Platformról és a Beruházási Projektek Európai Portáljáról, valamint az 1291/2013/EU és az 1316/2013/EU rendelet módosításáról – az Európai Stratégiai Beruházási Alap (HL L 169., 2015.7.1., 1. o.).

kifinomultabb alkalmazásával – a meglévő kutatási és innovációs támogatás, valamint az energiahatékonysághoz kapcsolódó szakpolitikai intézkedések célzottabbá tételéhez nyújt segítséget.

- A Horizont 2020 és az európai strukturális és beruházási alapok – a kutatóintézetekkel, illetve a többi érdekelt féllel közösen – abban támogatják az acélipart, hogy a teljes értéklánc mentén erőforrás- és energiahatékonysági alaptermotechnológiákat fejlesszen ki. Az acélágazat korszerűsítését emellett – évente több mint 50 millió EUR-val – a Szén- és Acélipari Kutatási Alap is támogatja. Követendő példaként említhető a rendkívül alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó acélgyártást (ULCOS) célzó projekt, illetve annak utódprojektjei, valamint a SPIRE⁹ köz-magán társulás keretében finanszírozott projektek.
- Az iparág a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerség keretében uniós, nemzeti és regionális szintű együttműködést folytat az érintett szereplőkkel, hogy felgyorsítsa az elsődleges és másodlagos nyersanyagok biztos, fenntartható ellátását szavatoló innovációs tevékenységeket.

Beruházás az emberekbe

Az európai acélipar korszerűsítése az emberekbe való beruházásról és a foglalkoztatási lehetőségek növeléséről szól.

Mint szociális piacgazdaság Európa nem versenyezhet – és nem is akar versenyezni – alacsony bérek vagy romló munkakörülmények és gyengülő szociális normák mentén. Európának az innovációval, az élvonalbeli technológiákkal, a kiváló minőséggel és a hatékony termeléssel kell a versenyben maradnia. Mindehhez kiváló készségekkel rendelkező emberekre van szükség. Korszerű és versenyképes acélipart csak képzett munkaerővel lehet felépíteni, működtetni és fenntartani. Az ipari know-how és a képzett munkaerő megtartása – különösen, ami a fiatal munkavállalókat illeti – fontos értéket képvisel az ipari fémek uniós iparágában. Ezért az új készségekre vonatkozó, kidolgozás alatt álló menetrend központi eleme lesz a humán erőforrásba való beruházás szükségessége, melynek előnyeiből a gazdasági ágazatok széles köre, így az acélipar is részesülni fog.

Bizonyos esetekben a szerkezetátalakítási intézkedések munkahelyek megszűnését eredményezhetik. Ennek komoly társadalmi következményei vannak az érintett munkavállalók, családjaik és az otthonukat jelentő régiók szempontjából. Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA) keretein belül a teljes költség legfeljebb 60 %-át kitevő társfinanszírozás nyújtható olyan, aktív munkaerő-piaci intézkedések részére, amelyek nagy léptékű elbocsátásokat követően segítik a munkavállalókat a munkahelykeresésben. Eddig már körülbelül 5000 munkavállaló részesült az EGAA általi támogatásban a fém alapanyagok teljes ágazatában, és a tagállamok további segítségnyújtást igényelhetnek az EU-tól ezen a területen.

⁹ Fenntartható Feldolgozóipar az Erőforrás- és Energiahatékonyság Révén.

Fontos, hogy a jelentős tevékenység-áthelyezéssel érintett munkavállalók és helyi gazdaságok számára megfelelő kísérőtevékenységek álljanak rendelkezésre. E célból az EU a munkavállalók foglalkoztathatóságát támogató és a szerkezetátalakítás kedvezőtlen társadalmi hatásait enyhítő eszközöket hozott létre. A változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó uniós minőségi keret¹⁰ segíthet összehozni a vállalkozásokat, a munkavállalókat és képviselőiket, a szociális partnereket, valamint a nemzeti és regionális hatóságokat annak érdekében, hogy a változás és a szerkezetátalakítás irányítása tisztességes és társadalmilag felelős módon valósulhasson meg. A Bizottság az európai szociális párbeszéddel foglalkozó releváns bizottságokon keresztül be fogja vonni a szociális partnereket a szükséges intézkedések (például a munkahelyek és a képzettségi igények feltérképezése, a belső és külső mobilitást előmozdító intézkedések) kialakításába és végrehajtásába.

A több tagállamot érintő kérdésekben a munkavállalók tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció vállalati és európai szinten ugyancsak döntő fontosságú a problémák megoldása, a konfliktusok enyhítése, valamint a változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakítás megfelelő előkészítésére, illetve irányítására vonatkozó bevált gyakorlatok kialakítása szempontjából. Ezért fontos, hogy a tagállamok és az érdekelt felek az acélipar előtt álló kihívások kezelésekor teljes körűen végrehajtsák és igénybe vegyék az EU által rendelkezésre bocsátott eszközöket¹¹.

Az EU emellett kész támogatni a tagállamok olyan, aktív munkaerő-piaci intézkedésekre irányuló átfogóbb törekvéseit, amelyek a munkaerőpiacra való visszatéréshez szükséges készségekkel és képesítésekkel látják el a munkanélkülieket. A Bizottság 2015-ben javaslatot terjesztett elő a tartósan munkanélküli személyeknek nyújtott támogatás javítására és az aktív munkaerő-piaci intézkedések hatékonyabbá tételére. Az Európai Szociális Alap 27 milliárd EUR-ot különített el az oktatás, képzés és az egész életen át tartó tanulás területén megvalósuló intézkedések számára. 2023-ig a várakozások szerint több mint 10 millió munkanélküli résztvevő részesül az ESZA támogatásában, és a tervek szerint 2,9 millióan szereznek képesítést az ESZA keretében megvalósuló valamilyen beavatkozásnak köszönhetően. A szerkezetátalakítás által érintett munkavállalók a regionális és nemzeti operatív programokon keresztül valószínűleg szakmai képzésre, átképzésre és készségfejlesztésre lesznek jogosultak az Európai Szociális Alap keretében. Ezenkívül az Európai Stratégiai Beruházási Alap is támogatja a készségekbe való beruházásokat.

Korszerű versenypolitika az erős európai acélipar szolgálatában

¹⁰ COM(2013) 882.

¹¹ A 2009/38/EK irányelv az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról vagy a közösségi szintű vállalkozások és vállalkozáscsoportok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt szolgáló eljárás kialakításáról; a 2002/14/EK irányelv az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció általános keretének létrehozásáról; a 2001/23/EK irányelv a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről; az 1998. július 20-i 98/59/EK irányelv a csoportos létszámcsoökkentésre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről.

A versenypolitika fontos eszköz az európai acélgyártók hosszú távú versenyképességének támogatásához. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy – az új keret biztosította lehetőségekkel élve – a támogatás nemzeti helyzetekhez, prioritásokhoz és korlátokhoz igazítása révén a lehető legjobban használják ki az állami támogatások korszerűsített uniós keretét.

A Bizottság annak érdekében, hogy nemzetközi szinten egyenlő versenyfeltételeket biztosítson az európai gyártók számára, tevékenyen részt vesz mind az OECD és a WTO keretein belüli multilaterális, mind a szabadkereskedelmi megállapodásain keresztül létrejött bilaterális kapcsolatokban. Céljai között szerepel a támogatások teljes körére kiterjedő fokozott átláthatóság, valamint a nem életképes vállalkozásoknak nyújtott korlátlan garanciák és szerkezetátalakítási támogatás (azaz a leginkább versenytorzító támogatások) tilalmára vonatkozó konzultációs mechanizmus és elvek biztosítása. Kiemelt fontosságú az Európai Parlament és a Tanács e megközelítéshez nyújtott támogatása.

Az uniós állami támogatási szabályok elkerülik a támogatási verseny kialakulását a belső piacon, és tisztességesebb környezetet teremtenek a saját forrásaikból szerkezetátalakítást végrehajtó eredményes gyártók számára. Az állami támogatási szabályok alapos korszerűsítésen mentek keresztül. Lehetővé teszik az eredményes és termelékeny acélgyártók globális versenyképességének támogatását. A tagállamoknak a lehető legjobban ki kell használniuk az új keret nyújtotta lehetőségeket az acélipar támogatásához. Mindenekelőtt:

- Több támogatást nyújthatnának a közös európai érdeket szolgáló, határon átnyúló ipari kutatási vagy technológiai projektek számára (közös európai érdeket szolgáló fontos projekt);
- A K+F+I-re vonatkozó állami támogatási szabályok értelmében lehetőség van olyan állami támogatás odaítélésére, amely az energiaigényes felhasználókat innovatív megoldások, például szén-dioxid-leválasztásra és -felhasználásra irányuló (CCU) technológiák kifejlesztésére ösztönzi, továbbá amelyek segítenek áthidalni a beruházások magánkiadásai terén a kereskedelmi partnerekkel szemben fennálló szakadékokat. E támogatások némelyikét nem kell bejelenteni a Bizottságnak. A Bizottság készen áll arra, hogy segítséget nyújtson a nemzeti hatóságoknak az ilyen támogatási intézkedések gyors azonosításában;
- Az energiaigényes iparágakban felmerülő energiaköltségeket illetően a tagállamokat a megújuló energiák támogatási rendszereinek finanszírozásával kapcsolatos közvetett költségek ellentételezésére ösztönzi a Bizottság.

A kibocsátáskereskedelmi rendszerre (ETS) vonatkozó iránymutatás értelmében a tagállamok bizonyos feltételek mellett kompenzálhatják a villamosenergia-termelőkkel kapcsolatos kibocsátáskereskedelmi szabályokból kifolyólag bizonyos energiaigényes iparágakban felmerülő magasabb villamosenergia-költségeket (közvetett kibocsátáskereskedelmi költségek). A kibocsátáskereskedelmi rendszer reformjára vonatkozó bizottsági javaslat e lehetőség kihasználására ösztönzi a tagállamokat. Emellett a Bizottság az egyes vállalkozások kérésére kész gyors kiegészítő iránymutatással szolgálni a hosszú távú energiaellátási szerződések versenyjogi értékelését illetően.

C. AZ ERŐFORRÁSOK ÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS JELENTETTE KIHÍVÁSOK LEHETŐSÉGEKKÉ ALAKÍTÁSA

Versenyképesebb energiaárak az uniós tagállamokban

Az energiahatékonyság és a versenyképes energiaárak előmozdítására irányuló fokozott erőfeszítések kulcsfontosságúak az energiaigényes iparágak versenyképessége és fenntarthatósága szempontjából.

Az energiaárak nemrégiben tapasztalt csökkenésére tekintettel az energiaköltségek ezután várhatóan kevésbé fontos részét teszik ki az előállítási költségeknek. Az energiaigényes iparágak által fizetett energiaárakra irányadó nagykereskedelmi energiaárak mára az elmúlt évtized vagy a gazdasági válság nyomán elért legalacsonyabb szintekhez mérhető történelmi mélypontra estek vissza¹². Gyakran a tagállami hatáskörbe tartozó adók és illetékek eredményeként ezek az árak azonban továbbra is eltérőek Európa-szerte. Továbbra is jelentős energiaár-különbségek tapasztalhatók a kereskedelmi partnerekkel szemben, de az elmúlt hónapok kedvező fejleményeket hoztak, különösen az Egyesült Államokat illetően. Közeledtek a nemzetközi energiaárak, és az árkülönbségek láthatólag visszatérnek a válság előtti szintekre¹³.

Az energiaárak azonban nagyon változékonyak, és újra emelkedésnek indulhatnak. Féken tartásuk érdekében Európának vissza kell fognia az energiafogyasztást – egyebek mellett nagyobb energiahatékonyságot szorgalmazva ipara számára –, valamint versenyképes energiaárakat kell előmozdítania az egységes piacon és a regionális együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázása révén. A Bizottság ezen intézkedések támogatására hamarosan több kezdeményezést is elő fog terjeszteni az energiaunió keretében; javaslatokkal készül például a villamosenergia-piac szerkezetének átalakítására, az irányításra, a megújuló energiára és az energiahatékonyságra vonatkozóan. Az energiaárakról és költségekről szóló, a Bizottság által 2016 nyarán benyújtani tervezett jelentés szintén értékelné fogja az energiaáraknak az energiaigényes ágazatok által az energiafogyasztás és a szén-dioxid-kibocsátás szempontjából hatékony technológiákba történő nagy összegű tőkeberuházások ideje alatti kiszámíthatóságát, valamint tovább fogja növelni az energiaárakkal kapcsolatos átláthatóságot és érthetőséget. Különböző uniós finanszírozási lehetőségek, így az Európai Stratégiai Beruházási Alap és az európai strukturális és beruházási alapok is támogatják az energiahatékonyságot. Például az európai strukturális és beruházási alapok a 2014 és 2020 közötti időszakban 5,7 milliárd

¹² A gázárak hatéves mélyponton vannak (13 EUR/MWh). A villamosenergia-árak a 2012-es csúcstól (66 EUR/MWh) követően folyamatosan csökkennek. Jelenleg a tizenkét éve tapasztalt legalacsonyabb szinten vannak (30 EUR/MWh). Az acélipar szempontjából fontos szénárak ugyancsak jelentősen csökkentek az elmúlt pár év során, és 2016 elején az öt évvel ezelőtti árszint kevesebb, mint felén állnak. Végezetül az olajárak 12 éves minimumszinten vannak.

¹³ Az uniós gázárak szintje jelenleg kétszerese (2016. januárban és februárban 2,1-szerese) az egyesült államokbeli árszintnek, szemben a 2012-es négyszeres szorzóval. Az uniós villamosenergia-árak jelenleg 60–70 %-kal magasabbak az egyesült államokbeli áraknál, míg 2012-ben azok dupláját tették ki. Japán esetében a gázárak jelenleg némileg az uniós árak felett vannak (2016-ban 1,1), míg a villamosenergia-árak az uniós árak 1,8-szorosát teszik ki.

EUR-t fordítanak az uniós ipar energiahatékonyságára, környezetbarát gyártási folyamataira és erőforrás-hatékonyságára.

A kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálata

Az innováció segíthet az acéliparnak abban, hogy versenyképes maradjon, és alkalmazkodjon az éghajlatváltozás miatt előállt új körülményekhez.

A kevésbé ambiciózus éghajlat-politikák által eredményezett alacsonyabb kibocsátáscsökkentési költség még mindig tisztességtelen versenyelőnyt biztosít számos harmadik országbeli gyártónak az európai versenytársaikkal szemben. Jóllehet a párizsi megállapodás új helyzetet teremt e téren, és egyértelműen jelzi a befektetők, a vállalkozások és a döntéshozók felé, hogy a tiszta energiára történő globális áttérés immár visszafordíthatatlan folyamat, a versenyhátrány kockázata továbbra is fennáll. A Bizottság ezért a kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálatára irányuló javaslatában¹⁴ a térítésmentes kibocsátási egységek oly módon történő kiosztására tesz javaslatot, amely révén az energiaigényes iparágak, köztük az acélipar, megfelelő szintű támogatásban részesülnek, és továbbra is jutalmazták a legjobban teljesítő szereplőket. Az Európai Tanácsnak a térítésmentes kiosztási rendszer 2020-at követő fenntartására irányuló stratégiai döntése és a javasolt kibocsátásáthelyezési rendelkezések jelen pillanatban megfelelő egyensúlyt teremtenek. A javaslat tárgyalása jelenleg zajlik rendes jogalkotási eljárás keretében, és a Bizottság felszólítja a társjogalkotókat, hogy a lehető leggyorsabban tegyék meg a rendes jogalkotási eljárásban a megújult kibocsátáskereskedelmi rendszer elfogadásához szükséges lépéseket, és ígéretet tesz arra, hogy szükség szerint rendelkezésre bocsátja a további információkat.

Az innovációra irányuló beruházások (például a szén-dioxid-leválasztásra és -felhasználásra irányuló (CCU) technológiák projektjeinek) támogatása érdekében 2021-től kezdődően mintegy 400 millió kibocsátási egységet erre a célra javasolnak tartalékolni. Ezenfelül a 2013 és 2020 között ki nem osztott kibocsátási egységekből további 50 milliót (amelyek egyébként a piaci stabilizációs tartalék részét képeznék) különítenek el abból a célból, hogy az innovációs alap 2021 előtt megkezdhesse működését, valamint az áttörést jelentő ipari technológiák elterjedését szorgalmazó projektek támogatására.

Az anyagkörforgás megvalósítása: körforgásos gazdaság

A nyersanyagok újrafeldolgozásának csökkentenie kell az előállítási költségeket és a környezetre mért hatást. Új üzleti lehetőségeket fog teremteni, ösztönözi fogja a termékfejlesztést, továbbá munkahelyeket hoz majd létre.

Jelenleg az uniós primer acélgyártás közel felében acélhulladékot használnak, aminek következtében az EU világszinten élen jár az acél újrafeldolgozásában. A hulladékon alapuló gyártás jobban függetleníti a gyártókat a nyersanyag-behozattól. Mivel az újrafeldolgozott acél előállítási költségeinek legnagyobb részét a gyártók által a vashulladékért fizetett összeg teszi ki, a fémhulladék megújult uniós piaca révén versenyképesebbé tehető ez a fajta gyártás.

¹⁴ COM(2015) 337.

A vas- és acélhulladék hulladékstátuszának megszűnésére vonatkozó kritériumok 2011-es elfogadásuk óta hozzájárultak az újrafeldolgozott acél iránti kereslet növekedéséhez.

A Bizottság a körforgásos gazdaságra vonatkozó csomaggal a hulladék-újrafeldolgozás arányának növelésére, az építési és bontási hulladékok válogatási rendszereire, valamint a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek működésének javítására tett javaslatot. Ezenfelül célzott iránymutatásokat fog kidolgozni a bontási munkaterületeken való használatra, továbbá a tagállamok közötti hulladékszállítás megkönnyítésére. Ezeknek az intézkedéseknek elvileg hatékonyabb ellátási láncokat kell eredményezniük, és hozzá kell járulniuk a másodlagos nyersanyagok valóban egységes piacának létrejöttéhez.

Emellett a körforgásos gazdaságra vonatkozó csomag számos, az innovatív ipari folyamatok ösztönzésére irányuló intézkedést is tartalmaz. Például az ipari szimbiózis lehetővé teszi, hogy az egyik iparág hulladékát vagy melléktermékét egy másik iparág nyersanyagként felhasználja, és ezáltal új piaci lehetőségeket teremtsen. E folyamatok ösztönzése révén a csomag növelni fogja az ipari folyamatok anyag- és energiahatékonyágát, valamint a költségversenyképességet azért, hogy az acélsalakhoz hasonló melléktermékek felértékelését szorgalmazza a magas hulladékkezelési költségek bevezetése helyett. Egy másik példa a nagyolvasztóból elvezetett füstgázok tartalmának felhasználása szén-dioxid-leválasztás és hasznosítás révén.

Emellett az EU jelentős lépéseket tesz a nemzetközi nyersanyagpiacok és a kapcsolódó származékos piacok átláthatóságának növelése érdekében is, nem utolsósorban a kínálati hiány magas kockázatát hordozó kritikus fontosságú nyersanyagokat illetően.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

Az európai acéliparnak több jelentős kihívással is szembe kell néznie, amelyek hátterében a globális kapacitásfelesleg, a globális export drámai megugrása és a korábbiaknál intenzívebben megnyilvánuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok állnak. A Bizottság tudatában van ezeknek a kihívásoknak, és számos szakpolitikai területen gyors és határozott lépéseket tesz. Jóllehet maga az iparág felelős oly módon alkalmazkodni és megújulni, hogy fenntarthatóan tudjon válaszolni ezekre a kihívásokra, az egyenlő versenyfeltételek megőrzése, a – különösen a szakképzett munkaerőbe való – beruházások szorgalmazása és egy kedvezőbb üzleti környezet létrehozása révén az Európai Unió és tagállamai is támogatni tudják ezeket a törekvéseket. Ezzel összefüggésben kiemelt fontossággal bír az összes érdekelt fél bevonása és a velük folytatott rendszeres egyeztetés, amelynek strukturált formában kell megvalósulnia, többek között a helyi szinten is.

A Bizottság elszánt arra, hogy fellépjen a globális kapacitásfeleslegből eredő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben. A jelenleg hatályban lévő rekordszámú piacvédelmi intézkedésen túl felméri annak további lehetőségeit, hogy miként gyorsíthatná fel az ilyen intézkedések elfogadását. A társjogalkotóknak sürgősen el kell fogadniuk a piacvédelmi eszközök korszerűsítésére irányuló bizottsági javaslatot. A Bizottság ezen eszközök hatékonyságának növelése céljából további reformokra tesz majd javaslatot. Tervei között szerepel az acéltermékekre irányuló előzetes felügyeleti rendszer létrehozása. Ezeket a további erőfeszítéseket azonban csak a tagállamok, a többi uniós intézmény és szerv, valamint maga az iparág részéről érkező támogatás és fellépés révén lehet majd sikerre vinni.

Az acélipar előtt álló hosszú távú kihívások nem fognak maguktól megoldódni. A kereskedelem, az innováció, a versenypolitika vagy az energiaunió területére irányuló beruházási eszközök és célzott politikai intézkedések egész sora fogja segíteni az acélipart abban, hogy innováció, erőforrás-hatékonyság, korszerűsítés és reform révén versenyben maradjon. Gyorsan és a lehető legjobban ki kell használni az Európai Unió által rendelkezésre bocsátott eszközök által biztosított lehetőségeket.

Végezetül az acélipar korszerűsítése az emberekbe való beruházással is jár. Az ezen a területen rendelkezésre álló eszközök többsége a tagállamok kezében van, de az Unió jelentős anyagi és egyéb támogatást fog nyújtani többek között az Európai Szociális Alapon, illetőleg gyors létszámcsökkentés szükségessé válása esetén az elbocsátott munkavállalók átképzését támogató Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapon keresztül. A Bizottság az új készségekre vonatkozó, kidolgozás alatt álló menetrenddel azt célozza meg, hogy a tagállamokkal és a szociális partnerekkel szoros együttműködésben közös kötelezettségvállalás jöjjön létre az emberekbe és a készségeikbe való beruházást illetően.

Az acélipar előtt jelenleg álló kihívások komolyak, de legyőzhetőek, amennyiben minden érintett szereplő a lojális együttműködés szellemében vesz részt a közös munkában. A Bizottság szorosan figyelemmel fogja kísérni az acélipar helyzetét, és készen áll arra, hogy szükség szerint további intézkedéseket hozzon. Emellett felszólítja a tagállamokat arra, hogy a kérdésnek fokozottabb sürgősséget tulajdonítva támogassák a közös európai törekvéseket és kezdeményezéseket. Nincs vesztenivaló időnk, ha Európában meg akarjuk őrizni a fenntartható foglalkoztatást és növekedést.